

УДК 37.042.1: 796. 011.3

АВТОРСЬКА СИСТЕМА РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ, ЗВІЛЬНЕНИХ ВІД ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Світлана ЧЕРНІГІВСЬКА, Сергій АФАНАСЬЄВ

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту

Анотація. У статті пропонується адаптувати для роботи із студентами, звільненими від практичних занять з фізичного виховання, технологію непрофесійної фізкультурної освіти. Застосувати для названої категорії студентів як важливу складову цієї адаптованої технології рейтингову систему оцінювання їх успішності.

Ключові слова: здоров'я студентів, непрофесійна фізкультурна освіта (НФО), рейтингова система оцінювання студентів.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Як навчальна дисципліна „Фізичне виховання” супроводжує дітей, підлітків, а потім і юнацтво увесь період дорослішання особи, починаючи від першого класу школи і закінчуючи навчанням у вищому закладі освіти. За своєю суттю, ця дисципліна спрямована на сприяння фізичному розвитку молоді особи, створенню своєрідного фундаменту здоров'я, потрібного людині впродовж усього її життя.

Водночас відомо, що показники здоров'я молоді і студентства як частини її представників в Україні є тривожними. Якщо за власною оцінкою своє здоров'я вважають гарним 61%, задовільним – 35% і поганим лише 4% студентів, то відповідно до об'єктивних даних проведених досліджень стан справ є набагато гіршим. Встановлено, що 37 % студентів мають низький рівень здоров'я, стан здоров'я нижчий за середній – 31%, середній – 28% і вищий за середній (тобто такий, що визнається як безпечний) – лише 4% (8).

У Національному університеті біологічних ресурсів і природокористування (м. Київ), типовому цивільному вищому навчальному закладі країни встановили, що з кожним роком показники біологічного віку студентів збільшуються. Якщо на початок 2003-2004 навчального року біологічний вік студенток першого курсу становив тривожний факт – 34,1 років, то на початок 2009-2010 навчального року він вже становив 40,7 років. Відповідно для студентів він критично зріс за цей самий період від 41,9 до 51,9 років [5].

Непрофесійна фізкультурна освіта – це новий напрямок зусиль кафедр фізичного виховання, спрямований на формування у студентів такого обсягу знань та вмінь, який дозволяє самостійно займатися доступними видами фізичних вправ, виконувати інші заходи, що дозволяють підтримувати прийнятний рівень працездатності та здоров'я. Очевидно, що самих лише навчальних занять із фізичного виховання студентам основної і спеціальної медичної групи для підтримання оптимального функціонального стану замало. Стосовно студентів, за станом здоров'я звільнених від практичних занять із фізичного виховання, то саме непрофесійна фізкультурна освіта є тим засобом, який допоможе їм дієво впливати на власний психофізичний стан.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У Російській Федерації тема фізкультурного виховання студентської молоді і неспеціальної фізкультурної освіти студентів вже давно поставлена на порядок денний. Їй присвячені глибокі дослідження, які розпочалися наприкінці 1980-х та на початку 1990-х років [1, 2, 3, 4, 9], за цією проблематикою регулярно проводяться представницькі наукові конференції.

В Україні ця тема знайшла відображення в працях, які започаткував В.В. Приходьком [7], вони були описані у змістовному навчальному посібнику „Креативна валеологія. Концепція і педагогічна технологія формування студентів технічних і гуманітарних спеціальностей як будівничих власного здоров'я” [6].

У той самий час дослідження В.В. Приходька та його колег були присвячені категорії студентів, які за станом свого здоров'я належать до основної медичної групи. Орієнтуючись на цю представницьку групу студентської молоді, вони залишили поза увагою іншу гостру проблему, а саме тему залучення до непрофесійної фізкультурної освіти (НФО) студентів, звільнених за станом здоров'я від практичних занять з фізичного виховання. Але ж саме ця, частина студентів як раз і потребує занять з НФО.

Ця теза не є нашою особистою думкою, адже як це визначено в п. 4.2.3. навчальної програми „Фізичне виховання” для ВНЗ III-IV рівнів акредитації: „Студенти, звільнені за станом здоров'я від практичних занять, виконують розділи навчальної програми з теоретичної і методичної підготовки” [10].

Таким чином, до останнього часу є нерозв'язаною гостра проблема змісту, методичного забезпечення й об'єктивного оцінювання результативних занять студентів, звільнених за станом здоров'я від практичних занять з фізичного виховання. На наше переконання, саме адаптована до особливостей педагогічного впливу на цей контингент непрофесійна освіта студентів повинна стати тим важелем, використання якого сприятиме напрацюванню потрібних тут, ефективних методик оздоровчих занять із хворими студентами.

Мета дослідження – розробити й дати характеристику систем рейтингового оцінювання успішності студентів, звільнених за станом свого здоров'я від практичних занять з фізичного виховання.

Методи та організація дослідження. Під час дослідження застосовувалися такі методи: вивчення та аналіз наукових джерел, педагогічне проектування, експертне оцінювання фахівців фізичного виховання ВНЗ (вона була проведена під час II Міжнародної науково-практичної конференції „Здоров'я і освіта: проблеми і перспективи”, що відбулась у м. Донецьку 17-18 листопада 2010 р.).

Виклад основного матеріалу з аналізом отриманих наукових результатів. Передує ми розробили і почали впроваджувати в діяльність кафедри фізичного виховання Національного гірничого університету (м. Дніпропетровськ) структуру навчального процесу із студентами, звільненими від практичних занять з фізичного виховання, а також схему управління навчальним процесом студентів, звільнених за станом здоров'я від занять з фізичного виховання (рис. 1).

Ми визначили також, що *рейтингове оцінювання* – це система максимально об'єктивного й відкритого визначення підсумкової оцінки студентів, звільнених від практичних занять, яку вони отримують за якість опанування змісту навчальної дисципліни „Фізичне виховання”.

Мета застосування рейтингового оцінювання полягає в заохоченні студентів, звільнених за станом здоров'я від практичних занять з фізичного виховання, до докладання власних, свідомих й систематичних зусиль для поліпшення свого психофізичного стану, здоров'я, забезпечення стійкої ремісії, а бажано й позитивної динаміки подолання вже наявної хвороби.

Сутність рейтингового оцінювання зводиться до такого:

- студенти, які виконають усі передбачені кафедрою фізичного виховання заходи, отримують 100 очок; натомість ті, які уникають передбачених заходів, спрямованих на поліпшення їхнього здоров'я для успішного навчання в університеті й опанування обраної професії, отримують відповідно меншу кількість очок;

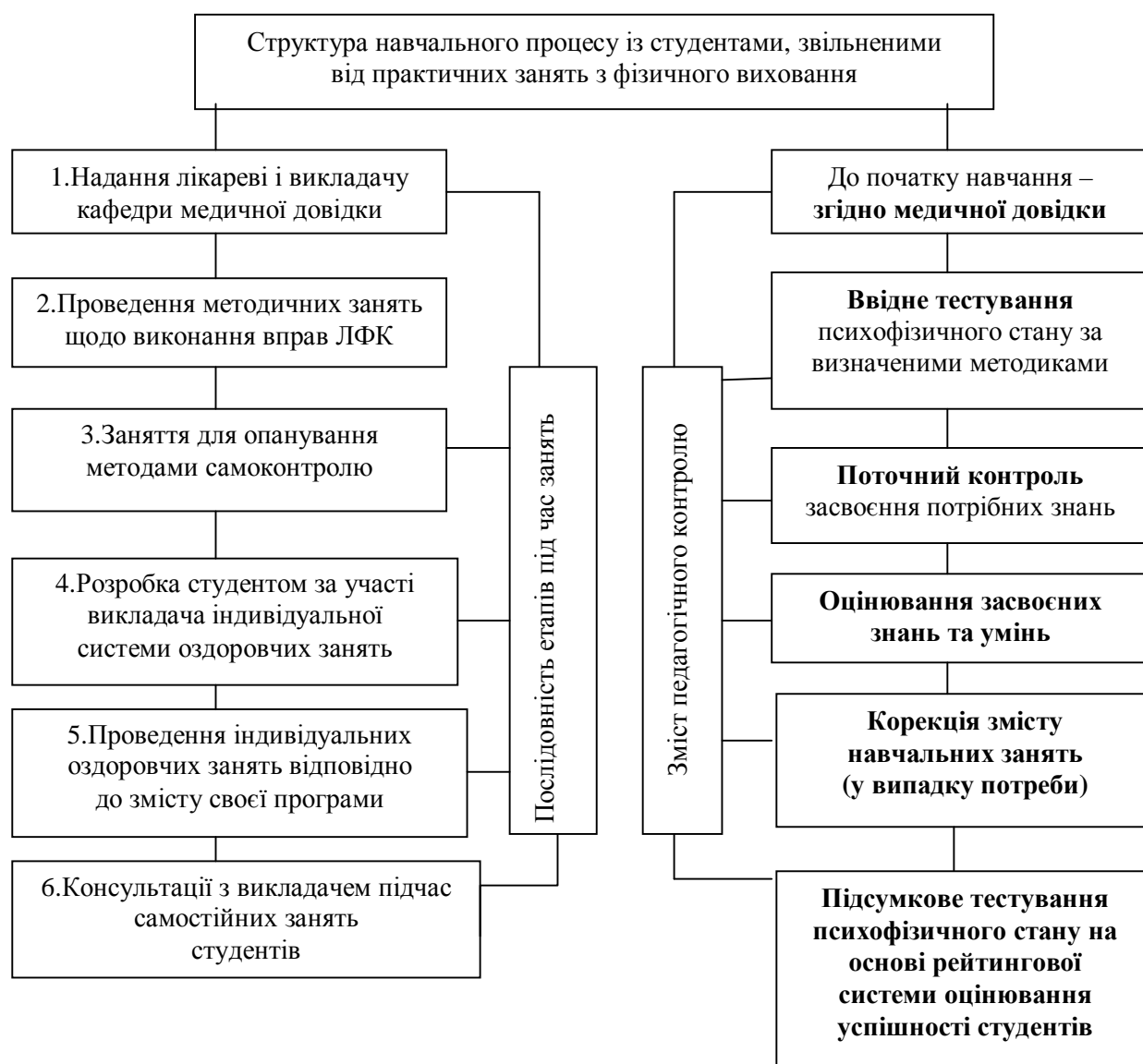
- набрані студентами від 91 до 100 очок відповідають оцінці „відмінно” (або ж А за шкалою ECTS), від 81 до 90 очок – оцінці „добре” (або ж BC), від 60 до 80 очок – оцінці „задовільно” (або ж DE), від 40 до 60 очок – оцінці „незадовільно” (або ж FX), менше 40 очок – оцінці F, тобто незадовільно з обов'язковим повторним опрацюванням дисципліни.

Спосіб нарахування балів за опанування „Фізичного виховання”:

- студент звернувся до викладача кафедри фізичного виховання, який працює із звільненими від практичних занять, з належним чином оформленою медичною довідкою, яка надає йому право не відвідувати практичні заняття, *не пізніше ніж у вересні* він отримує за це передбачену кількість (N) очок;

- студент у *вересні-жовтні* пройшов на кафедрі фізичного виховання ввідне тестуван-

ня в цього викладача для уточнення показників свого психофізичного стану й оформлення цих даних у навчальному журналі – (N) очок;

Рис. 1. Схеми управління навчальним процесом студентів, звільнених за станом здоров'я від практичних занять із фізичного виховання

- студент не пізніше ніж у жовтні погодив із викладачем програму своїх занять з підтримки (вдосконалення) власного психофізичного стану й здоров'я, яка передбачає розробку й застосування фізичних вправ, гігієнічних заходів, вдосконалення раціону харчування тощо – (N) очок;

- студент упродовж жовтня-грудня систематично відвідував свого викладача на кафедрі фізичного виховання для консультацій щодо організації та якісного проведення власних самостійних занять, спрямованих на поліпшення здоров'я – по 2 очки за кожну консультацію, але не більше ніж (N) очок;

- студент упродовж жовтня-грудня сумлінно самостійно займався відповідно до погодженої з викладачем програми індивідуальних занять, що забезпечило поліпшення усіх показників його психофізичного стану під час повторного (підсумкового) тестування на кафедрі фізичного виховання – (N) очок;

- студент упродовж жовтня-грудня сумлінно самостійно займався відповідно до погодженої з викладачем програми індивідуальних занять, що забезпечило поліпшення окремих показників його психофізичного стану під час повторного (підсумкового) тестування на кафедрі фізичного виховання – (N) очок;

- студент впродовж жовтня-грудня самостійно займався відповідно до погодженої з викладачем програми індивідуальних занять, але не забезпечив поліпшення жодного з показників свого психофізичного стану під час повторного (підсумкового) тестування на кафедрі фізичного виховання – (N) очок;

- студент подав для отримання заліку з „Фізичного виховання” докладно описану програму своїх оздоровчих занять упродовж жовтня-грудня із власним коментарем (що вдалось зробити, чого вдалось досягти, на що йому в подальшому слід звернути увагу) – (N) очок.

Одночасно було введено додаткові вимоги для організації занять з НФО для цієї категорії студентів. Серед них – проведення установчих занять щодо опанування елементами ЛФК і методиками самоконтролю. Це також обов’язкове ведення щоденника самоконтролю за станом здоров’я студента, що займається; проведення наприкінці кожного семестру своєрідних конференцій студентів, де вони обмінюються досвідом своїх індивідуальних оздоровчих занять тощо.

Висновки і перспективи подальших пошуків у цьому напрямку.

1. Ми вважаємо дуже перспективною для організації індивідуальних занять студентів, звільнених за станом здоров’я від практичних занять з фізичного виховання, концепцію непрофесійної фізкультурної освіти.

2. Водночас, до останнього часу відсутні рекомендації щодо проведення НФО саме з цією категорією студентів, що вимагає проведення додаткових наукових досліджень, їх апробації та уточнення до стану надійної, адаптованої педагогічної технології.

3. Важливою частиною такої технології, що ми розробляємо, має стати подана у статті авторська система рейтингового оцінювання успішності студентів, звільнених за станом здоров’я від практичних занять з фізичного виховання.

Список літератури

1. Бальсевич В. К. Интеллектуальный вектор физической культуры человека (к проблеме развития физкультурного знания) / В. К. Бальсевич // Теория и практика физической культуры. – 1991. – № 7. – С. 37–41.

2. Быховская И. М. Ценностные ориентации массового сознания как фактор развития физической культуры / И. М. Быховская // Физическая культура и здоровый образ жизни : тез. докл. Всесоюз. науч.-практ. конф. – М. : ГЦОЛИФК, 1990. – С. 18–19.

3. Куланин Б. Д. Влияние специальных знаний, убеждений и потребностей на практику самостоятельных занятий физической культурой студенческой молодежи (на примере вузов РСФСР) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теория и методика физ. воспитания и спорт. тренировок” / Б. Д. Куланин. – М., 1986. – 21 с.

4. Лубышева Л. И. Концепция формирования физической культуры человека / Л. И. Лубышева. – М. : ГЦОЛИФК, 1992. – 120 с.

5. Присяжнюк С. І. Педагогічний контроль в процесі фізичного виховання студенток спеціальної медичної групи / С. І. Присяжнюк // Современная стратегия и инновационные технологии физического совершенствования студенческой молодежи (в традициях научно-педагогической школы ОНПУ) // Материалы Междунар. симп. – О., 2010. – С. 424–427.

6. Приходько В. В. Креативна валеологія. Концепція і педагогічна технологія формування студентів технічних і гуманітарних спеціальностей як будівничих власного здоров’я : навч. посіб. / заг. ред. А. Г. Чічкова / В. В. Приходько, В. П. Кузьмінський. – Д. : Національний гірничий університет, 2004. – 230 с.

7. Приходько В. В. Педагогические основы физкультурного образования студентов (опыт игрового проектирования и экспертизы): дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Приходько Владимир Васильевич. – М., 1991. – 416 с.

8. Соломченко М. А. Исследование вопросов отношения студентов к занятиям физической культурой / М. А. Соломченко // Современная стратегия и инновационные технологии физического совершенствования студенческой молодежи (в традициях научно-педагогической школы ОНПУ) // материалы Междунар. симп. – О., 2010. – С. 335–340.

9. Столяров В. И. Концепция физической культуры и физкультурного воспитания: молодежь и современность / В. И. Столяров, И. М. Быховская, Л. И. Лубышева // Теория и практика физической культуры. – 1998. – № 5. – С. 13-17.

10. Фізичне виховання : навч. програма для вищих навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації. – К, 2003. – 20 с.

**АВТОРСКАЯ СИСТЕМА
РЕЙТИНГОВОГО ОЦЕНИВАНИЯ УСПЕШНОСТИ СТУДЕНТОВ,
ОСВОБОЖДЕННЫХ ОТ ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЙ
ПО ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ**

Светлана ЧЕРНИГОВСКАЯ, Сергей АФАНАСЬЕВ

Днепропетровский государственный институт физической культуры и спорта

Аннотация. В статье предлагается адаптировать для работы со студентами, освобожденными от практических занятий по физическому воспитанию, технологию непрофессионального физкультурного образования. Применить к данной категории студентов, как важную составляющую этой технологии, рейтинговую систему оценивания успешности.

Ключевые слова: здоровье студентов, непрофессиональное физкультурное образование (НФО), рейтинговая система оценивания успешности студентов.

**AUTHOR'S SYSTEM OF ASSESSING STUDENTS,
WHO HAVE BEEN EXEMPT FROM PHYSICAL ACTIVITY**

Svetlana CHERNIGIVS'KA, Sergiy AFANASYEV

Dnipropetrovsk State Institute of Physical Culture and Sport

Annotation. The article offers to adapt the method of non-professional physical education for students who have been exempt from physical activity. The rating system should be used in assessing the students of this group.

Key words: health of students, nonprofessional sports formation, rating system of estimation of success of students.